

OPPONENSI VÉLEMÉNY

Takács Krisztina

**Ramsari madárvédelmi központ Tatán
című diplomatervére**

A témaválasztás rendkívüli érzékenysége és időszerűsége

Érződik a terven, hogy Takács Krisztina itt él Tatán, érzékenyen reagál a város életére. Ebből született a témaválasztás, a jelenleg kihasználatlan, ugyanakkor a tóparti helyzete miatt jelentős potenciállal rendelkező ingatlanon Ramsari madárvédelmi központ tervezése. Tata 2018-ban kapta meg a Ramsari Város címet, elismerve a település tevékenységét a vizes élőhelyek védelméért. Mivel a Ramsari Egyezmény eredetileg a vonuló madarak védelme érdekében jött létre, így Tata pályázata jelentős részben az Öreg-tó madárvonulásban betöltött jelentőségét és a nemzetközi viszonylatban is egyedülálló szerep megőrzéséért kifejtett tevékenységet állította a középpontba, Tatát mint a „Vadludak Városát” mutatta be. Jelenleg mindössze 18 olyan település van a világon, amely ezzel a címmel büszkélkedhet, ezek között nincsen egyetlen, amelyben lenne Ramsari bemutató- és madárvédelmi központ (címként ez megfelelőbb lett volna), így a diplomaterv témaválasztása időszerű és világviszonylatban is úttörő jellegű. Egy ilyen intézmény elhelyezésén a város már gondolkodik, alkalmas helyszíneként felmerült az Ülepítő-tó és az Öreg-tó közötti „tófaroknak” nevezett mocsaras terület, vagy a Réti-halastavak környezete is. A kiválasztott helyszín is messzemenően alkalmas a célra.

A címlap „brand-alkotó” tényező

Előljáróban kiemelem a címlapot – az új épületek mintha óriási madarak lennének, úgy szállnak le az ingatlanra a meglévő, megmaradó két épület közé. Ebből az ábrából kibontható a tervezett Ramsari Bemutató és Madárvédelmi Központ „brandje” (ami egy építészeti alkotás fontos eleme).

Hiányzó tágabb környezet- és szilvettelemzés

Ezen a ponton ugyanakkor hiányolom a tágabb környezet mozgásviszonyainak legalább egy átnézeti térképen való megjelenítését (Esterházy-kastély, Öreg-tó nyugati partvonal, a tervezési terület feletti sétány, amely különleges geológiai értéket is rejt, feljáratok a dombtetőn lévő renkházhoz és iskolaépülethez, a porhanyókőbányát stb.). Továbbá hiányolok szintén egy szilvettevédelemmel kapcsolatos ábrát, metszetet (egy jó képet tartalmaz a terv, amelyen madártávlatból látszik a tópart, a domboldal a piarista renkházzal és az Eötvös Gimnáziummal, de ez nem az a nézet, amit a tópartról láthatunk. Ez elővételezte és igazolta volna még határozottabban az épületegyüttesnek a domboldal esésvonalára merőleges terepmetszetét, amit a terv egyik legnagyobb értékének tartok (elemzése később).

Funkciók és épületelhelyezés evolúciója

A tervezési folyamat evolúcióját, a meglévő és az új épületek elhelyezésének az elemzését megfelelőnek tartom, kár, hogy a lehetséges – a szükséges és elégséges – funkciók meghatározása nem előzte meg ezt a folyamatot. Azért is elszalasztott lehetőség ez, mivel ez – mint előzőleg vázoltam – világviszonylatban úttörő jellegű intézmény. Ezen a részletesebb funkcionális renden – mivel végkövetkeztetésként már most kimondható, hogy a diplomaterv továbbfejlesztésre, sőt megvalósításra is alkalmas jeget mutat – érdemes lenne tovább gondolkodni.

A külső héj meghatározó jellege

A terv leírásában és magyarázó ábráin jól állapítja meg az ingatlan fő jellegzetességeiként azt a külső héjat, amely alapvetően körbefutó kerítés és belőlük kiemelkedő, hozzájuk tapadó (védett hajdani istálló, illetve megtartandó lakóház és gazdasági épület). Ez a jegy határozta meg nagyon helyesen a diplomaterv fő tárgyát meghatározó vegyes rendeltetésű madárvédelmi kutatóhely épület északnyugati telekhatáron történő elhelyezését a meglévő támfal mentén (kisebb elhúzást csak a statikai kialakítás miatt igényelt).

Az épület feletti felső sétány figyelembe vétele

az attikafal kialakításával és az ötödik homlokzatként a zöldtetővel, a rálátással a légies, áttetsző madárházakra, műemlék istállóra és a tóra – telitalálat.

A három madárház, megfigyelő torony elhelyezése és a madárháló, mint összekötő építészet elem

A három madárház elhelyezkedése első ránézésre esetlegesnek tűnik, alaposabb vizsgálódás után viszont kimondható, hogy ezek telepítése telitalálat, az alacsony csatlakozó támfalak által biztosított teresedések azt sugallják, mintha ezek – nőtt jelleggel – mindig is ott lettek volna. A két – a főbejárattól induló út menti -, eltolt szituációjú, szinte a levegőből kihásított, jó arányú röpde nem toladó módon tölti ki az udvart. A harmadik, amelyik a tóparti sétány felőli, éppen emiatt kellően hangsúlyos mellékbejárat mentén köszön ki a partra is a kerítés felett, a parton sétálókat szólítja meg. A madárvizsgáló torony elhelyezése is kellően kristályos, mozdíthatatlan: a főbejárattól kiinduló tengely végpontján áll, innen úgy érezhetjük, hogy a parttól visszavont helyzete egyszerre szolgálja a madárvédelmet a toladásmentességével, és megteremti az egész központ vizuális súlypontját is (ld. a terepmetszetet!). A madárháló többrétű felhasználása (a tornyon kizuhanásvédelem, a röpdek „burkolata”, a kutatóház végigfutó üvegfala előtt eltartott madárvédelmi háló) határozott egységet teremt az együttes új épületeiben. Ez kellő ellenpontosítást és a műemléki együttes érvényesülését biztosítja az istálló és a lakóház tömör, vaskos tömegeivel. Nem konkurrál velük, mégis határozott, megjegyezhető karaktert hordoz az anyaghasználat. (Nagyon halk megjegyzés: az ápolásra szoruló madarak számára tényleg ilyen teljesen körüljárható, semmilyen elbújásra alkalmas helyet nem biztosító megoldás kell?)

A kutatóház kialakítása

A diplomaterv tárgyát jelentő kutatóház decens, meghúzódó tömegformálása és a belső udvar felé néző homlokzata hibátlan. A domboldal felé esően – ilyen nagy magasság esetén – valószínűleg a domb által leterhelt, szivárgóval kialakított vasbeton szögtámfalat részesítettem volna előnyben. Az eredeti támfal köveinek másodlagos felhasználása támfalburkolatként jó megoldás, ezt igazolja a folyosó végigfutó felülvilágítója, amely megkapó, súrolt fényt biztosít a rusztikus falnak. Az előcsarnokot és a folyosót is láttató belső kép szép igazolása gondolatnak.

A terepmetszet drámaisága

A diplomaterv kis része, ugyanakkor a legmarkánsabb igazolása a terv helyességének a terepmetszet az istállótól a kutatóház feletti sétányig, az udvaron szilárdan, elmozdíthatatlanul elhelyezett röpdekkel és a súlypontban a madármegfigyelő toronnyal. Ez mutatja meg a tervben rejlő drámaiságot és katarzisélményt, ami Takács Krisztina már érett építészeti érzékét bizonyítja (hiszen a jelenlegi udvaron körbe nézve nem érezünk sem nagyvonalúságot, sem drámaiságot, csak a dolgok, egyszerű és sivár tények egymás mellettiségét).

Tájépítészeti, kertészeti

A teljes ingatlan tájépítészete, kertészeti kialakítása összességében nagyvonalú, ugyanakkor kellően tagolt is, hiszen tartalmaz teljesen publikus, félpublikus és privát térrészeket is. A távlati képek mindegyike sokatmondó, szépen kidolgozott, jó és igaz felvételi pontokkal.

Az ábrázolás minősége

A tablók mindegyike szép kiállítású, grafikailag érett és áttekinthető, a fontos részek kiemelkednek, utána siklik a pillantás a magyarázó és elemző ábrákra.

Összegzés

Takács Krisztina Tatára, az Öreg-tó partján lévő hajdani lóistálló ingatlanára tervezett Ramsari Bemutató- és Madárvédelmi központjának terve egy érzékeny, elkötelezett építész munkája, az eredeti alap gondolatok szép és következetesen végigvezetett kifejtésével. Minőségi terv, amely érdemes a továbbgondolásra, akár a megvalósításra is. Kár, hogy a tulajdonviszonyok miatt erre kevés esély van, de a terv határozott állásfoglalása meggondolásra készítheti a döntéshozókat. Várhatunk ennél többet egy diplomatervtől? De kevesebbet sem!

Tata-Budapest, 2022. június 27.

László Tamás okl. építészmérnök
városépítési, városgazdasági szakmérnök